

СТАНОВЛЕННЯ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ В США

На основі аналізу історико-педагогічної літератури досліджено розвиток жіночої освіти з часів заселення до початку XXI ст. у США. Жіноча освіта представлена як нагальна потреба суспільства, що впродовж багатьох століть перебувала в стані нестабільності. Звернено увагу на зв'язок між ставленням до жіноцтва в суспільстві та рівнем освіченості представниць слабкої статі.

Ключові слова: жіноча освіта, доступ до освіти, формальна освіта, школи для маленьких.

Жіноча освіта – це багатоаспектний термін, що включає цілий комплекс проблем, які стосуються різних рівнів освіти жінок, питання рівності статей, доступу до освіти та як результат зменшення частки бідності населення. Проте загальна освіта, тобто забезпечене державою право на здобуття початкової та середньої освіти незалежно від статі – все ще не глобальна норма, навіть якщо це передбачається в більшості розвинених країн. Прибічники руху за жіночу освіту наголошують на важливості проблем, що стосуються освіти жінок, проте це питання все ще залишається доречними.

Вивченню різних аспектів жіночої освіти в Україні приділяють увагу й сучасні науковці: О. Аніщенко (2000 р.), В. Вірченко (2006 р.), І. Волкова (1995 р.), В. Добровольська (2006 р.), Л. Єршова (2002 р.), І. Малинко (1984 р.), З. Нагачевська (2009 р.), Т. Сухенко (2001 р.), Т. Шушара (2006 р.), у працях яких зосереджено ґрунтовні теоретичні матеріали із зазначеної проблеми.

Водночас малодослідженим та, безперечно, цікавим є розвиток жіночої освіти по всьому світу, починаючи з епохи первісного суспільства, що послужило надійним підґрунтям для подальшого розвитку ідеї освіти жінок.

Метою статті є відображення розвитку освіти жінок у США.

З початку заселення північноамериканського континенту ранні поселенці мало уваги приділяли навчанню своїх дітей. Лише декількох з них вчили читати катехізіс та Біблію вдома. Діти навчались у так званих “школах для маленьких”, заснованих за зразком англійських невеликих сільських шкіл спільного навчання для дітей обох статей до 11 років, часто з однією вчителькою. Цей вид освіти не мав офіційного статусу та уроки проходили на кухнях приватних будинків [1, с. 11]. Зазвичай вчительки були або найстарішими жінками комун, або матерями деяких з дітей, і дуже часто, під час навчання алфавіту, цифр і молитов, такі жінки займалися виконанням господарських робіт. Азбуки використовували як підручники для дітей у цих типах шкіл. Аркуш пергаменту або паперу, захищений прозорим роговим аркушем, розміщали на шматку деревини з ручкою; такі “книги” переважно вміщали алфавіт і молитви.

Зі зростанням населення в колонії в 1635 р. у Бостоні, а згодом у 1670 р. у місті Плимут започаткували перші латинські граматичні школи,

створені за зразком шкіл старої Англії періоду правління короля Едварда VI. Такі школі призначались для підготовки хлопців до навчання в коледжі (Гарвардський коледж створено 1637 р.) та не приймали до навчання дівчат [2, с. 7–9].

Перші поселенці придержувались європейських традицій в освіті своїх дітей, а тому подекуди обмежувати інтереси жінок до прибирання, приготування їжі та виховування дітей. Упродовж 1700-х рр. аж до середини XIX ст. жіноча освіта в Америці була покликана підготувати дівчат до виконання господарських робіт. У той час, як колонії не робили нічого для поширення жіночої освіти, батьки заможних верств населення або започатковували приватні заклади освіти для дівчат, або наймали приватних наставників для своїх дочок. Дівчата з незаможних родин обмежувались здобуттям елементарної освіти у “школах для маленьких”. Таким чином, можна простежити становий аспект доступу жінок до освіти.

Наприкінці XVIII ст. колоністи на чолі із найвпливовішим міністром Нової Англії Коттоном Масером, започаткували поділ на шкільні округи. Це сприяло усвідомленню того, що освіта є необхідним компонентом розвитку дитини. Проте, на той час шкіл було недостатньо, і дівчата все ще не могли навчатися за межами будинку. Наприкінці XVIII ст., у 1789 р., вийшла постанова, яка дозволяла жінкам відвідувати заняття в гімназіях, проте лише з квітня по жовтень, коли учні-хлопці відпочивали на канікулах [3, с. 148].

Поступово, навчаючись удома або, за рідкісним винятком, у школі, дівчата починали опановувати читання, писання та арифметику. У 1750-х рр. 65% жінок могли читати й писати. У 1840-х рр. активізувався відомий рух за “загальну школу”. Реформатори освіти Горацій Мен і Генрі Бернارد невпинно працювали в Массачусетсі і Коннектикуті, щоб встановити в масштабі штатів систему загальної школи. До 1918 р. всі діти молодшого шкільного віку мали право навчатися у школі, але після закінчення початкових класів не передбачалась і не заохочувалась подальша формальна освіта дівчат. Будь-яка подальша додаткова освіта для жінок здобувалась виключно самостійно, означала великі матеріальні витрати і все ще вважалась перешкодою для основного жіночого пріоритету – ведення господарства. Проте наявність будь-якої освіти взагалі давала надію на продовження навчання, оскільки жінки починали висловлювати бажання здобувати вищу освіту.

Освіта для дівчат у Новій Англії в 1767 р. була можливою завдяки коштам від податкового обкладення. У місті Нортгемптон (штат Массачусетс), наприклад, це оподаткування було не обов'язковим, і більшість заможних сімей не хотіла платити податки, щоб допомогти бідним родинам. Керівництво штату оподатковувало всі сім'ї і використовувало ці фонди на підтримку шкіл, що готували хлопчиків до навчання в коледжі. І лише в 1800 р. у Нортгемптоні почали здійснювати освіту дівчат за рахунок суспільних грошей. Для порівняння: місто Саттон (Массачусетс) відрізнялось у плані соціального лідерства і платило за утримання шкіл коштами податків

сімей, що мали дітей і, таким чином, створювали активний виборчий округ на користь загальної освіти як для хлопчиків, так і дівчаток [4].

Історики підкреслюють, що читання і писання були різними навичками в колоніальну епоху США. У школах викладались обидві навички, але там, де шкіл не було, читання навчали переважно хлопчиків і декількох привілейованих дівчаток. Чоловіки управляли буденними справами родини, і тому потребували вміння як читати, так і писати. Жінкам потрібно було лише читати (особливо релігійні матеріали). Ця освітня невідповідність між читанням і написанням пояснює, чому колоніальні жінки часто могли читати, але не могли написати і не були здатними підписати власні імена – замість підписів вони використовували позначку “X” [5, с. 18].

Освіта жінок, що належали до еліти суспільства у Філадельфії, після 1740 р. розвивалась за британською моделлю навчання заможних прошарків населення XVIII ст. Замість підтвердження суто “декоративних” ролей жінок, ця нова освітня модель заохочувала їх здобувати більш реальні знання, досягаючи нових рівнів у мистецтві та науках, роблячи наголос на розсудливості жінок. Освіта була тією можливістю, що допомагала деяким колоніальним жінкам підкреслювати їх елітарний статус, надаючи їм ті характерні риси, які б не змогли імітувати жінки, нижчі за статусом.

У 1833 р. університет Оберлін в Огайо став першим вищим закладом освіти, де жінки та чорношкірі студенти отримали дозвіл на навчання. Новий етап у розвитку жіночої освіти почався із присудженням перших трьох дипломів жінкам в університеті Оберлін у 1841 р. У Нью-Йорку 19 липня 1848 р. була прийнята конвенція, що надавала жінкам однакові права на рівні із чоловіками, включно із правом на здобуття освіти. Ця декларація жіночих прав була змодельована на основі Декларації про незалежність Сполучених Штатів. Декларація була спрямована на вирішення багатьох жіночих проблем, у тому числі щодо надання права виборчого голосу і права на здобуття вищої освіти. Цей документ давав жінкам можливість досягти того самого статусу, що й чоловіки в усіх сферах діяльності.

Два важливих коледжі, призначених для жінок, – Уеллеслі (Wellesley) та Сміт (Smith) утримувались за рахунок приватних відрахувань та пожертвувань. Обидва заклади освіти вважали успішними і такими, що надавали відмінні освітні послуги; але більшого значення набуло започаткування університету Бостона в 1871 р., який надав рівні можливості жінкам з чоловіками на всіх факультетах та відділах. У цей же час жінок на рівні із чоловіками почали зараховувати до Технологічного інституту та коледжу Тафтс (Tufts College). Ці установи і до нині займаються своєю діяльністю, виховуючи багато жінок для викладання та професійної діяльності [3, с. 167–168].

Відкриття університету Бостона з усіма його відділами замінила необхідність започаткування окремих шкіл для жінок у сфері права й медицини. Його медична школа почала користуватись великою популярністю ще наприкінці XIX ст. У цей же час швидко розвивалися навчальні школи для медсестер, а лікарня Нової Англії почала надавати жінкам можливість

пройти клінічну практику. Особливо привітно жінок вітали факультети й відділення скульптури та музичної культури.

У своїй статті “Жінки та освіта” (1880 р.) Елізабет Горані стверджує, що жінки становили 80% усіх шкільних вчителів, а у 1910 р. – 39% усіх студентів коледжів. Першій жінці дозволили навчатися в Гарвардській медичній школі лише у 1945 р. Можливо найбільшим успіхом у здобутті рівності в освіті для жінок була Стаття IX Учбової поправки 1972 р. Стаття IX була прийнята, щоб покласти кінець гендерній дискримінації в будь-якій з освітніх програм, що одержують федеральне фінансування [3].

Висновки. Як свідчить аналіз історико-педагогічної літератури, історія жіночої освіти у Сполучених Штатах Америки бере початок ще з епохи перших поселень, коли відбувся розподіл навчання й виховання за гендерним та становим принципами. Проте американські жінки починали шукати можливості для подальшої освіти на одному рівні із чоловіками. З часом вони відстояли своє право на рівноцінний доступ до всіх закладів освіти і, таким чином, затвердили своє становище в суспільстві як його рівноправні члени. З часів ранньої колоніальної освіти до сьогодення історія жіночої освіти значно еволюціонувала і тим самим сформувала американську систему освіти.

Список використаної літератури

1. Advances in Gender and Education // Montgomery Center for Research in Child & Adolescent Development. – № 1. – 2009.
2. Swett, John. American Public Schools. History and Pedagogics / John Swett. – Am. Pub. Sch. – 1900.
3. Cheney, Ednah D. Littlehale. Evolution of Women’s Education in the United States / Ednah Dow Littlehale Cheney. – Chicago, New York : Rand, McNally & Company. – 1894. – С. 147–165.
4. Sklar, Kathryn K. The Schooling of Girls and Changing Community Values in Massachusetts Towns, 1750–1820/ Kathryn Kish Sklar // History of Education Quarterly. – 1993. – № 33 (4). – С. 511–542.
5. Monaghan, E. Jennifer. Literacy Instruction and Gender in Colonial New England / E. Jennifer Monaghan // American Quarterly. – 1988. – № 40 (1). – С. 18–41.

Ревина Д.А. Становление женского образования в США

На основе анализа историко-педагогической литературы исследуется развитие женского образования, начиная с времен заселения до начала XXI ст. в США. Женское образование представлено как неотложная потребность общества, которая на протяжении многих веков находилась в состоянии нестабильности. Автор обращает внимание на связь между отношением к женщинам в обществе и уровнем образования представительниц слабого пола.

Ключевые слова: женское образование, доступ к образованию, официальное образование, школы для маленьких.

Revina D. The formation of women’s education in the USA

Due to the analysis of historical and pedagogical literature the development of women education is investigated since the epoch early settlements to the beginning of the XXI century in the USA. Women education is presented as society’s urgent necessity, which during many ages was in the state of instability. The author pays attention to the connection between attitude towards women in society and the level of their education.

Key words: women education, access to education, formal education, dame schools.